

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen
Rotel 1313

DOM
2009-12-07
Stockholm

Mål nr
M 9960-08

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, miljödomstolen, dom 2008-11-10 i mål nr M 1363-08, se bilaga B

KLAGANDE

1. Marlene Bergstedt, Rönngatan 3, 534 50 Vara
2. Inge Johansson Bergstedt, samma adress
3. Signe Johansson, Sälgvägen 4 Jonslund, 465 95 Nossebro
4. Stig Johansson, samma adress
5. Göran Larsson, Kastanjevägen 8 Jonslund, 465 95 Nossebro
6. Anneli Lundkvist, Barne-Åsaka Småkulla 701, 465 95 Nossebro
7. Kenneth Lundkvist, samma adress

MOTPARTER

1. Anders Gustafsson, Svenstorp 711, 465 95 Nossebro
2. Miljönämnden i Essunga kommun, 465 82 Nossebro

SAKEN

Anmälan av vindkraftverk

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Miljööverdomstolen, som avslår klagandenas yrkande om muntlig förhandling i målet, fastställer miljödomstolens dom.

Dok.Id 854697

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 4	08-561 670 00 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN M.M.

Marlene Bergstedt och medparter (klagandena) har yrkat, såsom deras talan får förstås, att Miljööverdomstolen med upphävande av underinstansernas avgöranden ska meddela förbud mot vindkraftverket på den anmälda platsen, alternativt återförvisa målet till den kommunala nämnden för förnyad prövning utifrån de riktlinjer för vindkraftetablering som förslagits i en fördjupning av kommunens översiktsplan ÖP 90. De har under alla förhållanden yrkat, som deras talan vidare får förstås, att Anders Gustafsson föreläggs att dels utarbeta kontrollprogrammet i samråd även med berörda grannar, dels montera bullermätare på berörda fastigheter. Slutligen har de yrkat att Miljööverdomstolen ska hålla muntlig förhandling i målet.

Anders Gustafsson har bestritt ändring.

Miljönämnden i Essunga kommun har förklarat att den inte har några synpunkter på en eventuell ändring av miljödomstolens avgörande.

UTVECKLING AV TALAN M.M.

Parterna har i allt väsentligt vidhållit vad de tidigare har anfört samt tillagt i huvudsak följande.

Klagandena har påpekat att det finns två kraftledningar, vardera om 10 kV, inom 55 meter från den tänkta byggplatsen samt hävdar att avståndet mellan vindkraftverket och kraftledningarna ska vara minst verkets höjd med tillägg av tio meter. I anslutning till detta har de erinrat om att vindkraftverket med vingar i föreliggande fall är 100 meter högt. De har vidare, liksom vid miljödomstolen, framfört att det finns ett förbud mot vindkraftsutbyggnad på den aktuella platsen enligt de föreslagna riktlinjerna för vindkraftsetableringar i kommunen.

Anders Gustafsson har upplyst att han har ingått ett avtal med Vattenfall angående de två kraftledningarna samt förklarat att Vattenfall inte har några invändningar mot att vindkraftverket uppförs med aktuell placering.

Miljönämnden har hänvisat till sitt beslut med föreläggande om försiktighetsmåt gällande ljudnivå, skuggtider, hantering av farligt avfall m.m. och anfört att den inte har någon erinran mot att vindkraftverket etableras.

Vattenfall Eldistribution AB, Trollhättan, har beretts tillfälle att yttra sig i målet men har avstått.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Miljööverdomstolen finner inte skäl att hålla muntlig förhandling i målet.

Beträffande kommunens inställning till vindkraftverket och i frågan om det råder förbud mot vindkraftsutbyggnad på platsen gör Miljööverdomstolen ingen annan bedömning än den miljödomstolen har gjort. Inte heller i övrigt har här framkommit

något som kan utgöra hinder mot den anmälda vindkraftverksamheten eller som nu ger anledning att föreskriva ytterligare försiktighetsmått. Miljödomstolens dom ska följaktligen fastställas.

Domen får enligt 23 kap. 8 § miljöbalken inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Henrik Löv, referent, miljörådet Lars Hydén (skiljaktig) samt hovrättsråden Rose Thorsén och Peder Munck.

Skiljaktig mening, se nästa sida

Skiljaktig mening i hovrätten

Miljörådet Lars Hydén är skiljaktig och anför

Marlene Bergstedt m.fl. uppger i Miljööverdomstolen, bl.a. följande. Det finns två kraftledningar på vardera 10 kV på ett avstånd av 55 m från det tänkta vindkraftverket. Det avstånd som gäller till kraftledningar är minst vindkraftverkets höjd plus 10 m. I vårt fall är verket 100 m, inklusive vingar. Skyddsavståndet till kraftledningen ska således vara 110 m.

Det uppgivna avståndet 55 m stämmer enligt mig väl med de kartor som sökanden visat i sin anmälan till kommunen.

Vindkraftverk kan orsaka skador på kraftledningar, exempelvis genom att delar av turbinbladen eller is som bildats på bladen kan lossna och träffa ledningen. Därför rekommenderar Elsäkerhetsverket att minsta horisontella avstånd mellan vindkraftverk och högspänningsledning är minst vindkraftverkets totala höjd, det vill säga navhöjden plus halva rotordiametern.

Elsäkerhetsverkets rekommendation är helt i linje med föreskriften i 3 kap. 8 § miljöbalken att markområden som är särskilt lämpliga för t.ex. energidistribution så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan försvåra utnyttjandet av sådana anläggningar.

Enligt anmälan är navhöjden maximalt 74 m och rotordiametern maximalt 52 m. Det maximala skyddsavståndet är således $(74+52/2=)$ 100 m för det anmälda vindkraftverket.

Anders Gustafssons uppgift i Miljööverdomstolen att han ingått ett avtal med Vattenfall angående de två kraftledningarna är inte tillräckligt precis för att säkerställa att Elsäkerhetsverkets rekommendation uppfylls.

Mot den ovan angivna bakgrunden finner jag att miljönämndens i Essunga kommun beslut 2007-02-28 ska kompletteras med ett åttonde villkor av följande lydelse:

"8. Befintliga kraftledningar ska flyttas i plan eller nedgrävas i sådan omfattning att det horisontella avståndet mellan vindkraftverket och de icke nedgrävda kraftledningarna blir minst navhöjden plus halva rotordiametern."

Överröstad i denna fråga ansluter jag mig i övrigt till Miljööverdomstolens majoritet.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Miljödomstolen

DOM
2008-11-10
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 1363-08

KLAGANDE

1. Marlene Bergstedt
Rönngatan 3
534 50 Vara

2. Signe Johansson
Sälgvägen 4
465 95 Nossebro

3. Stig Johansson
Sälgvägen 4
465 95 Nossebro

4. Inge Johansson Bergstedt
Rönngatan 3
534 50 Vara

5. Göran Larsson
Kastanjevägen 8
465 95 Nossebro

6. Anneli Lundkvist
Barne-Åsaka Småkulla 701
465 95 Nossebro

7. Kenneth Lundkvist
Barne-Åsaka Småkulla 701
465 95 Nossebro

MOTPARTER

1. Anders Gustafsson
Svenstorp 711
465 95 Nossebro

2. Miljönämnden i Essunga kommun
465 82 Nossebro

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Västra Götalands län beslut den 21 april 2008, i ärende 505-40739-2007, 505-40738-2007, 505-40733-2007 och 505-40731-2007, se bilaga 1

Dok.Id 98332

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-270 200	0521-270 230	måndag – fredag 09:00-16:00
		E-post: miljodomstolen.vanersborg@dom.se		

SAKEN

Anmälan av vindkraftverk

DOMSLUT

1. Innan vindkraftverket tas i drift ska Anders Gustafsson i samråd med tillsynsmyndigheten upprätta ett kontrollprogram för verksamheten.
  2. Miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.
-

YRKANDEN M.M.

Klagandena har i första hand yrkat att vindkraftverken inte skall tillåtas på platsen och i andra hand att ett beslut om tillåtlighet skall förenas med villkor om att kontrollprogram ska tas fram i samråd med berörda grannar och att bullermätare ska monteras på de fastigheter som berörs av etableringen. De har anfört bl.a. följande. Underlaget för miljö- och hälsovårdsnämndens bedömning har varit felaktigt i fråga om avståndet mellan planerade vindkraftverk och bebyggelse. Avståndet till Jonslunds samhälle har exempelvis angetts till 442 meter medan det verkliga avståndet är 418 meter. Enligt en dom från miljödomstolen i mål 9959-04 ska beräkningen av avståndet göras från uteplats, gård eller liknande. För fastigheten Småkulla 3:2 uppgår avståndet till 328 meter. Avstånd mellan vindkraftverk och bebyggelse får inte vara kortare än fem gånger vindkraftverkets höjd och inte heller kortare än 400 meter (jfr miljööverdomstolens dom i mål 8782-99 och miljödomstolens i Vänersborg dom i mål 1754-07). Kommunen har för avsikt att ta fram en ny översiktsplan och bedömningen av tillåtligheten av vindkraftverket bör därför anstå fram till dess att arbetet med detta är färdigställt. Vid en eventuell byggnation bör kontrollprogram tas fram i samråd med berörda grannar. Även montering av bullermätare på de fastigheter som kommer att beröras skulle vara ett bra hjälpmedel. De anser att en bedömning bör ske av ljudet från vindkraftverken i fråga om såväl lågfrekvent som högfrekvent ljud. De ifrågasätter att ljudnivån har angetts på ett korrekt sätt i det beslutsunderlag som legat till grund för bedömningen av tillåtlighetsfrågan.

Miljönämnden (nedan nämnden) har bestritt bifall till överklagandet och anfört bl.a. följande. Den tänkta placeringen uppfyller de kriterier som kommunen uppställt för vindkraftsetableringar i allmänhet. Lämnade avståndsuppgifter har kontrollerats av nämnden och visat sig vara korrekta. Nämnden kommer att kontrollera driften av vindkraftverket och vill gärna påverka innehållet i ett eventuellt kontrollprogram. Några hinder mot den tänkta lokaliseringen finns inte i översiktsplanen.

Anders Gustafsson har medgett att i samarbete med tillsynsmyndigheten upprätta ett kontrollprogram för verksamheten, men har i övrigt bestritt bifall till överklagandet. Han har anfört bl.a. följande. Genomförda buller- och skuggberäkningar

visar att föreskrivna riktvärden i viss utsträckning överskrids vid närliggande bostadshus. Han kommer därför att förse verket med skugg- och bullerreducerande utrustning i syfte att kunna innehålla föreskrivna riktvärden. Åtgärderna kommer att medföra en minskning av den totala intäkten med två procent.

Miljödomstolen har den 30 november 2008 hållit syn och muntlig förhandling i målet.

Klagandena har därefter ingett ett av Essunga kommun upprättat arbetsexemplar avseende fördjupning av översiktsplanen ÖP90, riktlinjer för vindkraftsetableringar.

DOMSKÄL

För etablering av vindkraftverk, liksom andra miljöfarliga verksamheter, gäller enligt 2 kap. 6 § miljöbalken att verksamheten ska lokaliseras till sådan plats att ändamålet kan uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Vad avser vindkraftens del har bestämmelsen - i synnerhet på senare år – tillämpats på ett mer uppmjukat sätt i förhållande till vad som är vanligt beträffande merparten andra miljöfarliga verksamheter. Anledningen till detta står framförallt att finna i samhällets strävan mot en hållbar utveckling, som bl.a. inkluderar en storskalig vindkraftsutbyggnad (jfr bl.a. Miljööverdomstolens dom den 1 november 2005 i mål nr 2966-04). Innebörden av det sagda är att ett vindkraftverks lokalisering inte behöver vara optimal för att kunna godtas och att motstående enskilda och allmänna intressen bör vara av en viss tyngd för att en etablering på viss plats ska kunna nekas.

Vid bedömningen av vad som utgör lämplig plats för lokalisering har miljön på och omkring platsen, liksom den påverkan som en eventuell etablering kan tänkas ha på människors hälsa stor betydelse. Därutöver tillmäts även – med hänsyn till kommunernas ledande roll i samband med den fysiska planeringen – kommunala plandokument och viljeyttringar viss betydelse vid tillåtlighetsprövningen.

För närvarande saknas i översiktsplanen för Essunga kommun områden som utpekats som lämpliga för vindkraft. Avsaknad av sådana områden utgör dock inte något hinder i sig mot etablering av vindkraft på olika platser.

Miljönämnden har i det här fallet godkänt anmälan och bestritt att verket ska förbjudas på platsen. Kommunens inställning till vindkraftverket får således anses så klar att det vid tillåtlighetsprövningen saknas anledning att avvakta slutförande av pågående arbete med översiktsplanen. Det av kommunen upprättade arbetsdokumentet redovisar heller inte något förbud mot vindkraftsutbyggnad på platsen.

Platsen för den tänkta etableringen omfattas inte av några riksintressen eller särskilda natur- och kulturvärden. Vidare får påverkan på landskapsbilden anses måttlig. Således talar miljöns utseende och beskaffenhet för att vindkraftverket kan tillåtas.

Mycket av argumentationen i målet har uppehållit sig vid frågan om avståndet mellan planerat vindkraftverk och bostäder och huruvida detta är tillräckligt för att undvika risk för olägenhet för människors hälsa och miljön. Från klagandenas sida har också ifrågasatts om de olika avstånden till bebyggelse angetts på ett korrekt sätt.

Några generella riktlinjer gällande avståndet mellan vindkraftverk och bebyggelse har inte fastslagits i praxis. Avståndet i sig har inte heller någon avgörande betydelse vid tillåtlighetsprövningen. Väsentligt är i stället omständigheterna i varje enskilt fall och huruvida de buller- och skuggvillkor som uppställts i praxis kan innehållas.

I det här fallet visar gjorda skugg- och bullerberäkningar ett visst överskridande av de villkor som uppställs i praxis. Avvikelserna är dock inte så stora att de inte kan begränsas med hjälp av sådan skugg- och bullerreducerande utrustning, som verksamhetsutövaren åtagit sig att installera. I praxis gällande villkor kommer således att kunna innehållas vid klagandenas bostäder och uteplatser. Olägenheterna för människors hälsa kommer därmed inte att vara av en sådan omfattning att vindkraftverket inte kan tillåtas på platsen.

Sammantaget får förhållandena anses vara sådana att en etablering på platsen kan godtas med avseende på människors hälsa och miljön. Några krav på verksamhetsutövaren på ytterligare redovisning av alternativa lokaliseringar torde inte krävas. Verket får därmed anses tillåtligt på platsen.

Sökanden har accepterat ett villkor med innebörd att kontrollprogram ska finnas för verksamheten och utarbetas i samråd med tillsynsmyndigheten. Med hänsyn härtill och även till omständigheterna i övrigt bör därför föreskrivas om ett sådant villkor. Upprättande av kontrollprogram tillsammans med den egenkontroll som verksamhetsutövaren har en skyldighet att utöva får anses tillräckligt för att säkerställa att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer. Något villkor om montering av bullermätare torde därför inte vara nödvändigt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (Formulär D)

Överklagande skall ges in till Vänersborgs tingsrätt, miljödomstolen, senast den 1 december 2008 och vara ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen. Prövningstillstånd krävs.

Göran Stenman

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman och miljørådet Joen Morales. Föredragande har varit beredningsjuristen Maria Olausson.